



EURÓPAI  
BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI UNIÓ KÜLÜGYI ÉS  
BIZTONSÁGPOLITIKAI FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2012.6.26.  
JOIN(2012) 19 final

**KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK**

**Az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos európai uniós politika kialakítása terén 2008 óta  
elért haladás és a következő lépések**

{SWD(2012) 182 final}

{SWD(2012) 183 final}

## KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

### Az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos európai uniós politika kialakítása terén 2008 óta elért haladás és a következő lépések

#### Összefoglaló

Az Északi-sarkvidéken zajló éghajlatváltozás és gazdasági fejlődés felgyorsulásával az Európai Uniónak fokoznia kell szerepvállalását az északi-sarkvidéki partnerekkel, hogy közösen kezeljék a környezetvédelem jelentette kihívást az Északi-sarkvidék fenntartható fejlődésének egyidejű biztosítása mellett. Az éghajlatváltozás sehol máshol nem érezhető annyira, mint az Északi-sarkvidéken, mely a Föld környezeti és éghajlati rendszerének meghatározó és sebezhető eleme. A Jeges-tenger jege gyorsan olvad, öngyorsító globális felmelegedést eredményezve<sup>1</sup>, érintve az ökoszisztémákat és az őslakos népek hagyományos életterét.

A Bizottság és a külügyi és biztonságpolitikai főképviselő e közös közleményében az EU Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdésekben vállalt fokozottabb szerepvállalása mellett foglal állást. A közlemény az Európai Bizottságnak az EU nevében az északi-sarkvidéki tanácsbeli megfigyelői státuszra irányuló, Ashton alelnök és Damanaki biztos által aláírt kérelmet, valamint Ashton főképviselő/alelnök 2012 márciusában az Északi-sarkvidéken (Rovaniemi, Kiruna és Svalbard) tett látogatását követően készült. Azóta, hogy a Bizottság 2008-ban elfogadta az Északi-sarkvidékről szóló első közleményét, az EU az Északi-sarkvidék egyik fontos támogatójává vált: tudatosította azt a hatást, amelyet tevékenységével az Északi-sarkvidék környezetére gyakorol, és az Északi-sarkvidék fenntartható fejlődésében rejlő lehetőségeket, ami előnyére válik mind az északi-sarkvidéki helyi lakosság, mind az EU számára.

Valóban, az Északi-sarkvidéken lezajló gyors átalakulás komoly indokot nyújt az EU szerepvállalására a környezetvédelem és az éghajlatváltozás elleni küzdelem terén. Emellett indokolja az Északi-sarkvidéken folytatott éghajlatváltozás-kutatásba irányuló uniós beruházások növelését, mely tevékenység a további globális és regionális fellépések alapját képezi.

- A 2005–2010 közötti időszak volt az Északi-sarkvidéken valaha mért legmelegebb időszak.
- A Jeges-tenger az előrejelzések szerint a következő 30–40 évben majdnem jégmentessé válik a nyári időszakban.
- Az északi-sarkvidéki gleccserek, jégsapkák és a grönlandi jégtakaró több mint 40 %-ban járult hozzá a 2003–2008 között megfigyelt globális tengerszint-növekedéshez.

(Forrás: Északi-sarkvidéki Megfigyelő és Értékelő Program, 2011. évi értékelés az éghajlatváltozás hóra, vízre, jégre és permafrosztra gyakorolt hatásairól az Északi-sarkvidéken).

<sup>1</sup> A jégolvadás fokozza az éghajlatváltozás Északi-sarkvidéket érintő drámai hatásait, különösen azáltal, hogy – az alacsonyabb albedóból kifolyólag – felgyorsítja a globális hőmérséklet-növekedést.

Az északi-sarkvidéki táj változásával új közlekedési útvonalak, valamint a természeti erőforrások és ásványkincsek kiaknázásának új lehetőségei nyílnak meg. Ez a regionális és a globális gazdaság előnyére fog válni, ugyanakkor hatásokkal lesz az Északi-sarkvidék sérülékeny környezetére, amennyiben ezeket a lehetőségeket nem kezelik a legkörülményesebben. Új technológiára és átfogó tudásbázisra lesz szükség annak biztosításához, hogy a gazdasági lehetőségek ne váljanak a legszigorúbb környezetvédelmi szabványok és az egyedülálló északi-sarkvidéki környezet megőrzésének kárára.

- Az US 2009. évi felmérése szerint az Északi-sarkvidéken található a feltáratlan kőolajtartalékok 13 %-a és a feltáratlan földgáztartalékok 30 %-a.
- Az Európa és Ázsia közötti északi hajózási útvonal kb. harmadával csökkentheti a teherhajók utazási idejét a Csendes-óceán és az Atlanti-óceán között. Például, a Yokohama-London útvonal a Szezi-csatornán keresztül 11 447 tengeri mérföldet tesz ki, az északi hajózási útvonalon ez a távolság 7474 tengeri mérföld lenne.
- Az EU teljes vasérc-termelésének 88 %-a Barents-régióból származik.
- Körülbelül 4 millió ember él a sarkvidéken. Az őslakosok az északi-sarkvidéki össznépesség kb. 10 %-át teszik ki.

Az Északi-sarkvidék egyre növekvő stratégiai jelentőséggel bíró terület. Jó példája a regionális békéhez és biztonságához hozzájáruló sikeres nemzetközi együttműködésnek. Ezt az együttműködést jól példázza, hogy a közelmúltban a Norvég Királyság és az Oroszországi Föderáció szerződést kötött a Barents-tengert és a Jeges-tengert érintő tengeri elhatárolásról és együttműködésről. Az északi-sarkvidéki országok a nemzetközi jogrend – nevezetesen az Egyesült Nemzetek tengerjogi egyezménye – alapján működnek együtt. Az összes északi-sarkvidéki államot és az őslakos népeket egyaránt képviselő Északi-sarkvidéki Tanács a régióban egyre inkább vezető szervvé válik.

Az Európai Unió fontos szerepet játszik e sikeres együttműködés támogatásában és abban, hogy segítséget nyújtson a régiót jelenleg érintő kihívások kezeléséhez. Az Európai Unió világszerte a leghatározottabban támogatja az éghajlatváltozás elleni fokozottabb nemzetközi erőfeszítéseket, nevezetesen az alternatív energiaforrások fejlesztését, az erőforrás-hatékonyságot és az éghajlatváltozás kutatását. Az Európai Uniónak három (Izlanddal együtt potenciálisan négy) tagállama van, melyek az Északi-sarkvidéki Tanács tagjai. Az Európai Unió egyben az Északi-sarkvidékről származó erőforrások és áruk fontos piaca. Az EU számos szakpolitikájának és szabályozásának ezért kihatásai vannak az északi-sarkvidéki érintettekre. Az Európai Unió szorosabban kíván együttműködni az északi-sarkvidéki partnerekkel, hogy jobban megértse törekvéseiket és a közös kihívásokat velük együttműködve oldja meg.

#### **Az EU Északi-sarkvidékekkel kapcsolatos szerepvállalásának elemei:**

- **Küzdelem az éghajlatváltozás ellen:** Az EU jól halad a kiotói célkitűzések elérése felé, jogszabályba foglalta az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 20 %-kal való csökkentésére tett vállalását és kiáll azon hosszú távú célkitűzése mellett, hogy 2050-ig 80–95 %-kal csökkenteni emisszióit.
- **Az északi-sarkvidéki környezettel kapcsolatos kutatás:** Az EU úttörő értékelést végzett az EU jelenlegi és jövőbeni északi-sarkvidéki lábnyomáról, mely szerint az

EU jelentős hatást gyakorol az Északi-sarkvidék társadalmi és gazdasági, valamint környezeti aspektusaira.

- **Beruházás az Észak fenntartható fejlődésébe:** Az EU több mint 1,14 milliárd EUR-t biztosít a 2007–2013 közötti időszakban az EU északi-sarkvidéki régióinak és szomszédos térségeinek gazdasági, társadalmi és környezeti lehetőségeinek kiaknázásához.
- **A jövőbeni bizonytalanságok csökkentése és a változások nyomon követése az Északi-sarkvidéken:** Az EU a hetedik keretprogram révén (FP7) kb. 200 millió EUR uniós forrással járult hozzá az Északi-sarkvidéken zajló nemzetközi kutatási tevékenységekhez.
- **Hajózás és tengerbiztonság:** Mivel az EU a külkereskedelmének kb. 90 %-át tengeri útvonalakon bonyolítja le, az EU jelentős tapasztalattal rendelkezik a hajózás, a hajógyártás, a műholdas navigáció, a felkutatás és mentés, valamint a kikötői infrastruktúra fejlesztése terén.

E közlemény ismerteti az EU 2008 óta folytatott szerepvállalását az Északi-sarkvidéken, és meghatározza az északi-sarkvidéki partnerekkel folytatandó további együttműködés pályáját. Az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdésekben követett átfogó megközelítésre támaszkodva ezen új közös közlemény hangsúlyozza, hogy szükség van az Északi-sarkvidék tekintetében alkalmazott koherens és célzott uniós megközelítésre, mely az EU erősségeire épülve ösztönzi a felelősségteljes fejlődést, és az EU-t átfogóbb szerepvállalásra készíti a valamennyi északi-sarkvidéki érintettel folytatott párbeszédben és együttműködésben.

A Bizottság és a főképviselő javasolja az Északi-sarkvidék tekintetében alkalmazott uniós politika továbbfejlesztését. Az EU feladatai ezzel kapcsolatban:

- A kutatás támogatása és az **ismeretek** célzott alkalmazása a környezeti változások és az éghajlatváltozás jelentette kihívások kezelésére az Északi-sarkvidéken.
- **Felelősségteljes fellépés** annak elősegítése érdekében, hogy az Északi-sarkvidéken a gazdasági fejlődés az erőforrások fenntartható használatára és környezetvédelmi szakértelemre épüljön.
- Az északi-sarkvidéki államokkal, az őslakos népekkel és a más partnerekkel folytatott párbeszédének és konstruktív **szerepvállalásának** fokozása.

E közös közlemény első részében a Bizottság és a főképviselő javaslatot tesz az EU Északi-sarkvidéken folytatott konstruktív szerepvállalásának főbb alkotóelemeire, melyek a fenntartható fejlődés jelentette kihívások kezelését és az ökoszisztéma hatékony védelmének ösztönzését szolgálják.

A közlemény második része a Tanács azon felkérésére reagál, melyben az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdésekről szóló tanácsi következtetésekkel<sup>2</sup> és a távoli északra vonatkozó fenntartható uniós stratégiáról szóló európai parlamenti állásfoglalással<sup>3</sup>

<sup>2</sup> A Tanács következtetései az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdésekről, a Külügyek Tanácsának 2985. ülése, Brüsszel, 2009. december 8.

<sup>3</sup> P7\_TA(2011)0024, 2011. január 20.

kapcsolatban hozott intézkedésekről kér felvilágosítást. Felhívja a figyelmet a régiót érintő uniós tevékenységek egyre szélesedő körére, és újból megvizsgálja „Az Európai Unió és az Északi-sarkvidék” című, 2008 novemberében kiadott bizottsági közleményben<sup>4</sup> felvázolt kérdéseket. Az ebben a közleményben említett szakpolitikai területeken elért haladást részletesebben a következő két kísérő dokumentum tartalmazza:

1. „Az Északi-sarkvidékekkel kapcsolatos európai uniós politika kialakítása keretében folytatott tevékenységek jegyzéke” című szolgálati munkadokumentum;
2. „Az űr és az Északi-sarkvidék” című szolgálati munkadokumentum.

A Bizottság és a főképviselő emellett átfogó párbeszédet és konzultációt fog folytatni az északi-sarkvidéki államokkal, az őslakos népekkel és más fontos érintettekkel. Ez segíteni fogja az EU-t abban, hogy pontosítsa politikai irányvonalát és biztosítja, hogy az EU Északi-sarkvidékekkel kapcsolatos szerepvállalása élvezze a regionális érintettek támogatását és elősegíti az északi-sarkvidéki államok közös fellépéseit.

A Bizottság és a főképviselő örömmel tekint a Tanáccsal és az Európai Parlamenttel az e közleménnyel kapcsolatban folytatandó eszmecsere elébe.

## 1. rész Szembenézés a kihívással: a fejlődés iránya

2008-ban a Bizottság három fő szakpolitikai célkitűzést határozott meg:

- az Északi-sarkvidék védelme és megőrzése, a helyi lakossággal egyetértésben,
- az erőforrások fenntartható használatának ösztönzése,
- a nemzetközi együttműködés.

A 2008 óta hozott uniós intézkedések kézzelfogható eredményeket<sup>5</sup> hoztak a környezetvédelem, a kutatás és a gazdasági fejlődés terén. Az északi-sarkvidéki környezet védelmének hangsúlyozása továbbra is sarokkövét képezi az Északi-sarkvidék tekintetében alkalmazott uniós politikának. Ugyanakkor, tekintettel az Északi-sarkvidéken gyorsan zajló átalakulásra, most érkezett el az ideje annak, hogy az EU pontosítson a régió tekintetében alkalmazott politikai irányvonalán, hogy átfogóbb megközelítést alkalmazzon, és összekapcsolja azt az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésről szóló Európa 2020 stratégiával, miközben folyamatosan támogatja a sérülékeny északi-sarkvidéki környezet hatékony védelmére irányuló összes erőfeszítést. Továbbá, az EU Északi-sarkvidékekkel kapcsolatos kérdésekhez való hozzájárulásának támogatnia kell az északi-sarkvidéki államok erőfeszítéseit és figyelembe kell venniük az őslakos és a helyi közösségek igényeit.

E dokumentum ezért röviden ismerteti a fejlődés irányát, mely három szóval összegezhető: **tudás, felelősség és szerepvállalás.**

---

<sup>4</sup> COM(2008) 763, 2008. november 20.

<sup>5</sup> A kulcstevékenységek és az eredmények áttekintését e közlemény második része, valamint „Az Északi-sarkvidékekkel kapcsolatos európai uniós politika kialakítása keretében folytatott tevékenységek jegyzéke” című szolgálati munkadokumentum tartalmazza.

## 1. TUDÁS

A potenciális globális hőmérséklet-emelkedés jelentette kihívás az Északi-sarkvidéken zajló éghajlatváltozás mértékére és sebességére, és ennek a világ többi részére gyakorolt hatásaira vonatkozó, megalapozott tudományos ismereteket igényel. Az Északi-sarkvidék fenntartható fejlődése érdekében folyamatosan mérni kell, hogy az egyre fokozódó emberi tevékenység hogyan érinti e régió sérülékeny környezetét. Az EU fellépéseit ezért a tudásra fogja irányítani: az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos ismereteink bővítése az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kutatásba való beruházásokkal, az Északi-sarkvidék világtérrel való megfigyelésének fejlesztésével, a tájékoztatási és megfigyelési hálózatok támogatásával, és ezzel egyidejűleg know-how és technikai szakértelem kiépítésével.

### 1.1 Környezetvédelmi szaktudás és párbeszéd kialakítása, valamint az északi-sarkvidéki környezet védelmének fokozása

Az EU elkötelezett a globális környezetvédelem mellett és támogatja a sérülékeny északi-sarkvidéki környezet hatékony védelmére irányuló összes erőfeszítést.

- Az EU együttműködik más szereplőkkel a globális éghajlatváltozás elleni küzdelemben, az északi-sarkvidéki környezet védelmében és a tudományos ismeretek fejlesztésében, ami az e kihívásoknak való megfelelést szolgálja.
- Például, az Európai Bizottság 2012 áprilisában csatlakozott a rövid távú éghajlatbefolyásolók visszaszorításáért küzdő Éghajlat és Tiszta Levegő Koalícióhoz. Ez a kezdeményezés kiegészíti az ENSZ globális üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére irányuló erőfeszítéseit.
- Az Unió elkötelezte magát amellyel, hogy a Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi Programja (UNEP) égisze alatt a higany felhasználásának életciklusa tekintetében jogilag kötelező érvényű nemzetközi eszköz jöjjön létre, ami az Északi-sarkvidék számára kiemelt fontossággal bír.

### 1.2 A jövő kihívásainak való megfelelés kutatás révén

Az Európa 2020 stratégia „Innovatív Unió”<sup>6</sup> és „Horizont 2020”<sup>7</sup> kiemelt kezdeményezés keretében – mely a 2014–2020 közötti időszakra javasolt, kutatási és innovációs beruházási program – a Bizottság kutatási és innovációs politikáját a társadalmunkat érintő kihívásokra irányítja. E kihívások közé tartozik az éghajlatváltozás, az energia- és erőforrásszűke, az egészségügy és a demográfiai változás, valamint a vízügyek és az élelmezésbiztonság. A gazdasági és politikai döntéshozók tájékoztatása érdekében a szakpolitikák szempontjából releváns eredményekre kell törekedni. A Horizont 2020 kezdeményezésre javasolt összeg (80 milliárd EUR) jelentősen magasabb a korábbi uniós kutatási programokhoz képest, és lehetővé teszi az EU számára, hogy még jobban hozzájáruljon az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kutatáshoz. A Bizottság ezen kívül:

---

<sup>6</sup> COM(2010) 546, 2010. október 6.

<sup>7</sup> COM(2011) 808 és a következő kísérő javaslatok: COM(2011) 809, COM(2011) 810, COM(2011) 811 és COM(2011) 812, 2011. október 30.

- folytatja együttműködését a világ más részeivel, ideértve az Északi-sarkvidéki Tanács tagjait is, az Európán túlmutató társadalmi kihívások nemzetközi megoldása érdekében,
- fokozza együttműködését az északi-sarkvidéki partnerekkel a nemzetközi szinten kialakítandó kutatási infrastruktúra kiépítésében.

Az EU ezért széleskörű együttműködésre törekszik az olyan államokkal, amelyek a több tudományágat átfogó, az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kutatás és a kutatási infrastruktúra létrehozása terén aktívak. Az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kutatási programok összehangolása fontos hozzájárulás az ismeretek fejlesztéséhez és növelni fogja a kutatási programok hatékonyságát azok hatásának maximalizálása mellett.

Kellően fontolóra kell venni a kihívások társadalmi és gazdasági dimenzióit, így például az éghajlat- és környezetváltozást, és annak a helyi lakosságra és gazdasági tevékenységekre gyakorolt hatását.

### **1.3 Az információ hasznosítása**

A meglévő információforrások ötvözése biztosítja a legjobban a politikai döntéshozók megfelelő tájékoztatását, valamint azt, hogy az Északi-sarkvidék fejlődése felelősségteljesen, az északi- sarkvidéki államok és a helyi közösségek számára előnyökkel járóan történjen:

- A Bizottság, építve az EU Északi-sarkvidéket érintő ökológiai lábnyomáról szóló, úttörő értékelő elemzésére<sup>8</sup>, a továbbiakban is ösztönözni fogja az információk megosztását az északi-sarkvidéki államokkal és más érdekelttekkel a döntéshozatal támogatása érdekében. Ez átfogná az operatív monitoringra és megfigyelésre, a távérzékelésre, a kutatásra, valamint a közösségi monitorozásra és a hagyományos tudásra vonatkozó információt is.
- A Bizottság a fejlesztésnek az Északi-sarkvidékre gyakorolt hatására vonatkozó stratégiai hatásvizsgálat érdekében előkészítő intézkedést fog végrehajtani, amelyet a költségvetési hatóság 1 millió EUR-s költségvetési kerettel jóváhagyott. A projekt a 2008. évi közlemény azon javaslatával is foglalkozik, amely egy európai sarkvidéki információs központ létrehozásának lehetőségeit térképezi fel, és e célból egy északi-sarkvidéki információs platform megvalósíthatóságát vizsgálja, amely az Unión belüli és kívüli vezető északi-sarkvidéki kutatóközpontok és egyetemek hálózatára épülne.

Az EU együttműködik az északi-sarkvidéki államokkal a monitoring és felügyeleti képességek javítása terén, ideértve a műholdak használatát is.

- A földkörüli pályán keringő műholdak az Északi-sarkvidéken történő kommunikáció, navigáció és megfigyelés alapvető eszközei. Az uniós műholdprogramok már most jelentős segítséget nyújtanak a régióban élők és dolgozók számára. Mindezt javítani fogja a Galileo és az új Sentinel műholdak tervezett telepítése a globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelési (GMES) program keretében. A Sentinel műholdak lehetővé teszik a tengeri jégtakaró vastagságának és kiterjedésének mérését. A műholdak emellett hozzájárulhatnak az Északi-sarkvidéki Tanács

<sup>8</sup> <http://arctic-footprint.eu>

tagállamai közötti, a felkutatásról és mentésről szóló nemrég megkötött megállapodás végrehajtásához.

- Az EU a tagállamokkal együttműködve adatgyűjtő platform kifejlesztésén dolgozik, mely 2020-ra készülne el és információt tartalmaz az európai tengerek, illetve az Európát körülvevő tengerek állapotáról, valamint a tengerfenék nagy felbontású feltérképezéséről. A tengerfenék-térképek segítséget nyújthatnak a biztonságos, északi-sarki vízi szállítási útvonalak kijelöléséhez.
- Az EU támogatni fogja a közös környezeti információs rendszer (SEIS) kezdeményezést, a környezeti adatokhoz való online hozzáférést biztosító hálózatot fog létrehozni, és támogatja a tartós sarkvidék-megfigyelési hálózat (SAON) létrehozását. E hálózat célja erősíteni a nemzetközi részvételt az Északi-sarkvidéket átfogó, koordinált megfigyelési és adatmegosztási rendszerekben, amelyek társadalmi igényekhez, különösen pedig környezetvédelmi, szociális, egészségügyi, gazdasági és kulturális kérdésekhez kapcsolódnak.

## **2. FELELŐSSÉG**

Az EU-t szoros kötelek fűzik az Északi-sarkvidékhez: nemcsak történelmi, gazdasági és földrajzi tekintetben, hanem abban a szerepében is, amelyet a természeti erőforrások behozatali piacaként tölt be, valamint a globális környezet iránti felelősségvállalása szempontjából is. Az Északi-sarkvidék az európai polgárok jövőbeni generációinak életét jelentősen befolyásoló kihívásokat és lehetőségeket is nyújt. E kihívások és lehetőségek felelősséggel járnak. Az EU úgy véli, hogy az Északi-sarkvidéken felelősségteljesen kell szerepet vállalnia egyrészt a finanszírozási programjaival, másrészt a régióban a biztonságos és fenntartható erőforrás-gazdálkodás és -felhasználás előmozdításával.

### **2.1 Uniós források a fenntartható fejlődésért**

Az utóbbi években az EU regionális finanszírozási és más együttműködési programjai, illetve megállapodásai keretében jelentős beruházások irányultak az Északi-sarkvidék fejlődésébe. Néhány program földrajzi hatálya nemcsak uniós tagállamokra terjed ki, hanem Grönlandra, Izlandra, Norvégiára és az Oroszországi Föderációra is.

- Az EU a rendelkezésére álló számos finanszírozási kezdeményezés (az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap, a Kohéziós Alap, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, az Európai Tengerügyi és Halászati Alap és az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz) megerősítése és összekapcsolása révén pozitív hatást gyakorolhat az Északi-sarkvidék fejlődésére, ami a helyi közösségek és az őslakos népek előnyét szolgálja. Az Európa 2020 stratégia szellemében a Bizottság készen áll arra, hogy megvitassa az érintett tagállamokkal azt, hogy a 2014–2020 közötti időszakra szóló többéves pénzügyi keret finanszírozási lehetőségei hogyan járulhatnak hozzá e célkitűzéshez. Fontos lesz biztosítani, hogy az EU által finanszírozott programok eredményesek és elérhetőek legyenek, és hogy a helyi lakosság fejlesztési igényeit szolgálják.
- Az EU a legnagyobb befizető az északi dimenzióra vonatkozó környezeti partnerség (Northern Dimension Environmental Partnership, a továbbiakban: NDEP) támogatási alapjába, amely az Északi-sarkvidék Barents-tengeri régiójában folyó,



környezetvédelmi és nukleáris mentesítési tevékenységeket célzó projektekhez nyújt támogatást. Folytatódik az arhangelszki önkormányzati vízellátási és szennyvízkezelési szolgáltatásokkal kapcsolatos projekt, amely 8,2 millió EUR támogatásban részesül. A projekt csökkenti a közvetlen szennyvízkibocsátást, és javítja az energiahatékonyságot.

- Ki lehetne bővíteni a jövőbeni külső fellépések, regionális és határon átnyúló együttműködési programok (pl. Északi Periféria Program) földrajzi hatályát és prioritásait, ami fokozná az Északi-sark körüli együttműködést és biztosítaná az Északi-sarkvidék fejlődéséhez nyújtott uniós hozzájárulás maximálását.

## 2.2 A fenntartható erőforrás-gazdálkodás és -használat ösztönzése

Az északi-sarkvidéki országok és az EU közös érdeke, hogy biztosítsák az Északi-sarkvidék szárazföldi, tengeri, vagy tengerfenék alatti természeti erőforrásainak az északi-sarkvidéki környezetet nem károsító és a helyi közösségek előnyét szolgáló, fenntartható felhasználását.

- Tekintettel arra, hogy az Északi-sarkvidéken egyre nagyobb méreteket öltenek a bányászati és olajkinyerési tevékenységek, az EU együttműködik az északi-sarkvidéki partnerekkel és a magánszektorral a nyersanyag-termelő iparágakban alkalmazható környezetbarát, alacsony kockázatú technológiák kifejlesztésében. Például, a hetedik kutatási keretprogramhoz kapcsolódó ProMine<sup>9</sup> és I<sup>2</sup>Mine<sup>10</sup> projektekben partnerként fontos szerepet játszanak az északi országok bányászati társaságai, egyetemei és kutatói. A Bizottság 2011. október 27-én rendeletjavaslatot terjesztett elő a tengeri olaj- és gázkutatási, -feltárási és -kitermelési tevékenységek biztonságáról<sup>11</sup>.
- Az EU és a Grönland közötti partnerség megerősítéséről szóló bizottsági javaslat lehetőséget nyújt a grönlandi környezet védelme területén való együttműködésre, a grönlandi gazdaság fejlesztésének és diverzifikációjának egyidejű biztosítása mellett. A partnerség lehetővé teszi továbbá a természeti erőforrásokról folytatott megerősített párbeszédet a know-how és a tapasztalatok cseréje érdekében. Az EU-Grönland partnerség keretében június 13-án szándéknyilatkozatot írtak alá az ásványkincsek területén történő együttműködésről.
- Fenntartható módon kell fejleszteni az északi-sarkvidéki hajózást is. Míg jelenleg nem lehetséges az egész éves hajózás az északi-sarkvidéki vizeken, az EU készen áll arra, hogy segítse a fenntartható hajózás fejlesztését, például az északi hajózási útvonalon. E tekintetben a fő szempontokat a biztonság és a környezeti hatások jelentik. A Bizottság és az uniós tagállamok szorosan nyomon követik az északi-sarkvidéki tengeri közlekedéssel kapcsolatos fejleményeket, beleértve a kereskedelmi hajók és a körutazást végző utasszállító hajók forgalmát és járatsűrűségét az északi hajózási útvonalon, az északnyugati átjárón, illetve általában az északi-sarkvidéki vizeken, valamint a parti államok által alkalmazott minden olyan gyakorlatot vagy előírást, amelyek hatással vannak a nemzetközi hajózásra. Az EU – a Bizottság és a tagállamok révén – támogatja, hogy az IMO keretében a sarkvidékre vonatkozó kötelező kódexet dolgozzanak ki. A Galileo globális

---

<sup>9</sup> <http://promine.gtk.fi/>

<sup>10</sup> <http://www.i2mine.eu/>

<sup>11</sup> COM(2011) 688, 2011. október 27.

navigációs és helymeghatározási műholdas rendszer – miután 2014-ben működőképessé válik –, hasonló rendszerekkel együttműködve szintén fokozott biztonsági, valamint felkutatási és mentési (SAR) képességet biztosít majd az Északi-sarkvidéken.

- Mivel a hajóbalesetek jelentősen károsítják a környezetet, a Bizottság az Európai Tengerbiztonsági Ügynökséggel együttműködve ezért a továbbiakban is támogatja az Északi-sarkvidéki Tanács munkáját a katasztrófavédelem, a megelőzés és a reagálás terén, és nyomon követi az északi-sarkvidéki tengerhajózás 2009. évi értékelésében foglalt, a tengerbiztonsággal kapcsolatos ajánlások teljesítését.
- Az EU, mint jelentős energia- és a nyersanyagfogyasztó és -importőr, valamint technológiaszolgáltató, érdekelt az északi-sarkvidéki országok erőforrás-politikájának alakulásában. Az EU stabil és hosszú távú partnerségek kiépítésére törekszik az olyan szállítókkal, mint Kanada, Norvégia, az Oroszországi Föderáció, az Egyesült Államok és más érintett partnerek. A nyersanyag-stratégia<sup>12</sup> külső pillérén belüli prioritásként az EU aktívan folytatja a nyersanyag-diplomáciát az érintett északi-sarkvidéki országokkal, abból a célból, hogy biztosítsa a nyersanyagokhoz való hozzáférést stratégiai partnerségek és szakpolitikai párbeszédnek révén. A fenntartható erőforrás-gazdálkodás emellett jelentősen hozzájárulna pl. a Barents-tengeri régió társadalmi és gazdasági fejlődéséhez.
- Az északi-sarkvidéken kifogott hal egyharmadát az európai piacon értékesítik. Tanulmányok szerint ez a szám növekedhet, amennyiben a halállomány a tengerek felmelegedése miatt észak felé vonul. Az EU biztosítani kívánja az északi-sarkvidéki országokkal folytatott jó együttműködést a tengeri biológiai erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás terén. Az EU támogatja az északi-sarkvidéki halászati erőforrások megbízható tudományos szakvéleményeken alapuló, fenntartható szintű kiaknázását, miközben tiszteletben tartja a helyi partvidéki közösségek jogait. Eközben az EU továbbra is óvintézkedésként azt szorgalmazza, hogy az esetleges új halászati lehetőségek kiaknázása előtt az Északi-sarkvidék nyílt tengereinek nemzetközi védelem vagy igazgatási szabályozás alá nem eső részei vonatkozásában szabályozási keret jöjjön létre a halállományok védelméről és kezeléséről. A nyílt tengeri halállományok közös kezelésének szükségessége mellett a Bizottság az észak-atlanti térség halászati miniszterei konferenciájának ülésein is szót emelt. Ennek érdekében a regionális halászati gazdálkodási szervezetek elvben kiterjeszthetnék területi hatályukat.
- Ami a fókavadászatot illeti, a Bizottság 2012 vége előtt jelentést tesz az 1007/2009/EK rendelet uniós tagállamokbeli végrehajtásáról, ideértve az inuit és más őslakos közösségek által folytatott, a létfenntartásukhoz hozzájáruló vadászból származó fókatermékek kereskedelmét engedélyező mentességet is. Az EU tiszteletben fogja tartani az e rendelettel kapcsolatban a WTO-ban és az Európai Unió Bírósága előtt jelenleg zajló eljárások eredményét.
- Az EU fel fogja térképezni az olyan, potenciálisan innovatív gazdasági tevékenységeket, mint pl. a fenntartható turizmus fejlesztése, ideértve az ökoturizmust is, valamint a megújuló energiaforrások ágazatai. Valóban, az északi-

<sup>12</sup>

COM(2011) 25, 2011. február 2.

sarkvidéki turizmus egyre jelentősebb, különösen a hajóközlekedések tekintetében. A Bizottság támogatja az Északi-sarkvidéken – különösen a korlátozott felkutatási és mentési (SAR) képességekkel rendelkező területeken – közlekedést végző hajók biztonságának fokozásáról az IMO, az Északi-sarkvidéki Tanács és egyéb fórumok keretében folyó felülvizsgálatokat és megbeszéléseket, és maga is részt vesz ezeken. Az EU északi-sarkvidéki területeit lefedő regionális, határokon átnyúló és transznacionális uniós programok számos olyan projekthez nyújtanak támogatást, amelyek újszerű megközelítésmódokat fejlesztenek ki az északi-sarkvidéki turizmus<sup>13</sup> terén, így például a „Tourist Guide for Northern Periphery” elnevezésű projektet<sup>14</sup>, amely innovatív turistainformációs szolgáltatások kifejlesztésére irányul.

### 3. SZEREPVÁLLALÁS

Az EU szándékában áll, hogy pontosítsa az északi-sarkvidéki fejlesztési politikáját, szorosan együttműködve a tagállamaival, az öt nem uniós északi-sarkvidéki állammal, valamint a helyi lakossággal, ideértve az őslakos népeket is. Az északi-sarkvidéki államok kiemelt szerepet játszanak a régióban, egyenként és a regionális szervezetekben egyaránt. Az EU elismeri, hogy a Jeges-tengerre kiterjedt jogi keret vonatkozik, ideértve az ENSZ Tengerjogi Egyezményét (UNCLOS) és más idevágó nemzetközi jogi eszközöket<sup>15</sup>, és úgy véli, hogy a Jeges-tengerrel kapcsolatos kérdések kezelését alapvetően az UNCLOS biztosítja. Az EU elismeri továbbá az északi-sarkvidéki államok közötti, valamint a különböző sarkvidéki fórumok keretében már elindított, figyelemre méltó nemzetközi együttműködést. Az Európai Unió számára kulcsfontosságú érdekekkel bír az Északi-sarkvidéken folytatott jó nemzetközi együttműködés fenntartása és a régió stabilitásának elősegítése.

Az EU az Északi-sarkvidéki Tanácsot tekinti a régióban folytatott nemzetközi együttműködés elsődleges fórumának. A Bizottság szolgálatai, az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) és az uniós ügynökségek eseti alapon megfigyelőként részt vettek az Északi-sarkvidéki Tanács ülésein és aktív szerepet vállaltak munkacsoportjaiban. A Bizottság az EU nevében 2008. december 1-jén kérelmezte, hogy állandó megfigyelőként vehessen részt az Északi-sarkvidéki Tanácsban. Mivel 2011 májusában a megfigyelők részvételére vonatkozóan új feltételeket fogadtak el, a Bizottság Ashton alelnök és Damanaki biztos által aláírt levélben aktualizált információkat nyújtott be 2011 decemberében az Északi-sarkvidéki Tanács elnökének, Carl Bildt svéd külügyminiszternek. A megfigyelői státusz, melyet az Északi-sarkvidéki Tanács határoz meg, lehetővé tenné az EU számára, hogy fokozza együttműködését és pozitív hozzájárulást nyújtson a Tanács munkájához. A megfigyelői státusz révén az Európai Unió mélyrehatóbban elemezhetné az északi-sarkvidéki partnerek aggodalmait, ami fontos lesz saját belső politikái kidolgozása során. A megfigyelői státusz kiegészítené az EU Barents Euro-Sarkvidéki Tanácsban és az Északi Dimenzió keretében folytatott északi-sarkvidéki szerepvállalását. Az EU szerepvállalása a következőkre terjed ki:

- Az EU arra törekszik, hogy fokozza együttműködését, melyet az északi-sarkvidéki kérdésekben az összes északi-sarkvidéki partnerével – Kanada, Izland, Norvégia, az

<sup>13</sup> <http://www.interregnord.com/en/projects/north/1-trade-and-industry-development.aspx>

<sup>14</sup> <http://www.northernperiphery.eu/en/projects/show/&tid=82>

<sup>15</sup> Az idevágó eszközök részletes áttekintését a következők keretében készített jelentések tartalmazzák: „Északi-sarkvidéki változások” <[www.arctic-transform.eu](http://www.arctic-transform.eu)> és „Értékelő elemzés az EU Északi-sarkvidéket érintő ökológiai lábnyomáról” <[http://arctic-footprint.eu/sites/default/files/AFPA\\_Final\\_Report.pdf](http://arctic-footprint.eu/sites/default/files/AFPA_Final_Report.pdf)>.

Oroszországi Föderáció és az Egyesült Államok – kétoldalú párbeszéd keretében folytat.

- Az EU északi-sarkvidéki kérdésekben folytatott szerepvállalása Izland kilátásba helyezett uniós tagsága révén (Izland 2009 júniusában nyújtotta be uniós csatlakozási kérelmét) megerősödik és hozzájárul a közös kihívások kezeléséhez. A jelenleg zajló csatlakozási tárgyalások további keretet nyújtanak az Északi-sarkvidékhez kapcsolódó bizonyos politikák megvitatásához.
- Grönlandot illetően az EU-hoz fűződő kapcsolatokat a tengerentúli társulási határozat és az átfogó EU-Grönland partnerség határozza meg. 2011. december 7-én a Bizottság jogalkotási javaslatot nyújtott be a partnerség 2014–2020-as időszakra szóló megújításáról<sup>16</sup>. A jövőbeni partnerség részeként a Bizottság az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdésekről szóló megerősített párbeszédet javasolt, ami lehetővé tenné az EU számára nemcsak azt, hogy jobban megértse a távoli sarkvidéki társadalmakat, hanem a közös érdeklődésre számot tartó kérdésekkel kapcsolatos értékes know-how megosztását is.
- Döntő jelentőséggel bír az északi-sarkvidéki lakosok gazdasági fejlődéssel kapcsolatos álláspontjának figyelembe vétele. Az EU megfelelő módon biztosítani fogja azt, hogy az északi-sarkvidéki őslakos népek képviselőit tájékoztassák és konzultáljanak velük az őket érintő uniós politikákról, és hogy megfelelő platformokat nyújtson ahhoz, hogy speciális szempontjaikat ismertethessék az uniós intézményeknek és más érdekeltteknek. E célból az EU és az EKSZ fokozottan törekedni fog arra, hogy rendszeres párbeszédet folytasson az őslakos népekkel.
- Az EU folytatni fogja részvételét az Északi- sarkvidékkel kapcsolatos olyan kérdésekkel foglalkozó releváns nemzetközi kereteken belül, mint a biodiverzitás, az ökoszisztéma-alapú gazdálkodás, a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagok, a tengeri védett területek, a nemzetközi hajózás, a környezeti és tengerbiztonsági szabványok. Ennek a hatályos nemzetközi jogra, nemzetközi egyezményekre és megállapodásokra kell épülnie, és az olyan nemzetközi szervezetekkel együttműködve kell történnie, mint az ENSZ, az Északi-sarkvidéki Tanács és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO). Az EU mérlegelni fogja azt is, hogy miként támogathatja az Északi-sarkvidéki Tanács által elfogadott megállapodások hatékony végrehajtását.
- A Bizottság folytatja az együttműködést a nemzetközi partnerekkel a tengeri környezet állapotára vonatkozó jelentéstétel és értékelések terén. A Bizottság a továbbiakban is ösztönözni fogja az országhatáron áttérjedő környezeti hatások stratégiai hatásvizsgálatának alkalmazását az espoo-i egyezménynek<sup>17</sup> megfelelően. Például, a Bizottság folytatta az espoo-i egyezményre irányuló párbeszédet az Oroszországi Föderációval. Ez utóbbi 2011 júliusában elindította az egyezmény megerősítéséhez szükséges belső eljárásait. Emellett fokozták az együttműködést a környezetvédelmi megfigyelés terén az EU–Oroszország modernizációs partnerség keretében.

<sup>16</sup> COM(2011) 846, 2011. december 7.

<sup>17</sup> Az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló espoo-i egyezmény az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának (ENSZ-EGB) egyezménye, melyet a finnországi Espoóban írtak alá 1991-ben, és 1997-ben lépett hatályba.

- Az ökoszisztéma-gazdálkodás tekintetében az EU az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló oslói és párizsi egyezmény (OSPAR) alapján további lépéseket tesz az északi-sarkvidéki védett tengeri területek hálózatának létrehozása érdekében, és értékelné fogja, hogy – e tevékenységek lehetséges környezeti hatását figyelembe véve – megfelelőek-e a hatályos rendelkezések a szélsőséges éghajlati viszonyok között történő kőolaj- és földgázkitermelés kezelésére. A Bizottság és az uniós ügynökségek az ezzel kapcsolatos munkában az Északi-sarkvidéki Tanácson belül, az északi-sarkvidéki tengeri környezet védelmével foglalkozó munkacsoport keretében is közreműködnek. Mindemellett az EU ismételten javasolja az ENSZ illetékes szerveiben, hogy védeni kell – esetleg az ENSZ Tengerjogi Egyezménye keretében – a nemzeti joghatóságokon kívül eső területek biológiai sokféleségét.
- Az EU fokozni fogja együttműködését az északi-sarkvidéki nem kormányzati szervezetekkel is. A Bizottság intenzívebbé tette az érdekelt felekkel a környezetvédelmi politikáról folytatott párbeszédet is. 2011 júliusában projekt indult annak érdekében, hogy nem kormányzati szervezetek részvételével párbeszédet indítsanak az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos környezetvédelmi kérdésekről. A nem kormányzati szervezetek fórumát első alkalommal 2012 januárjában hívták össze, évi két ülést tűzve ki célul.

## **2. rész Az EU Északi-sarkvidéken 2008 óta folytatott szerepvállalásának összefoglalása**

A 2009. decemberi tanácsi következtetésekre adott válaszként a közös közlemény e második része ismerteti a régiót érintő uniós tevékenységek egyre szélesedő körét, és újból megvizsgálja „Az Európai Unió és az Északi-sarkvidék” című, 2008 novemberében kiadott bizottsági közleményben felvázolt kérdéseket. Az EU fontos és egyre jelentősebb szerepet vállal a hatékony környezetvédelem jelentette kihívás kezelésében, miközben fenntartható módon fejleszti az Északi-sarkvidék gazdasági potenciálját. Ezt az elkötelezettséget az Északi-sarkvidéken folytatott tevékenységek széles köre igazolja, melyek olyan kérdésekre összpontosítanak, mint az éghajlatváltozás, a környezetkárosodás, az energiával, a nyersanyagokkal és a halászati erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás és azok fenntartható kiaknázása, valamint az olyan új gazdasági tevékenységek, mint a turizmus és a tengeri közlekedés új útvonalai. A közlemény második része hangsúlyozza az északi-sarkvidéki államokkal és a régióban élő őslakos népekkel folytatott párbeszéd jelentőségét.

### **1. AZ ÉSZAKI-SARKVIDÉK VÉDELME ÉS MEGŐRZÉSE, A HELYI LAKOSSÁGGAL EGYETÉRTÉSBEN**

#### ***Éghajlatváltozás és környezet***

Előrelépések történnek annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi főbb kibocsátó közreműködésével a szükséges mértékben csökkenteni lehessen az üvegházhatású gázok (ÜGH) kibocsátásának globális szintjét. Az EU a tervek szerint halad a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti kötelezettségvállalásai teljesítése felé, és jogszabályba foglalta az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 20 %-os csökkentésére irányuló kötelezettségvállalását. A Bizottság közleményt adott ki „Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő

megvalósításának ütemterve” címmel<sup>18</sup>. Egy további elem az EU fellépése a kulcsfontosságú alaptermékterületén, különösen a csúcstechnológiák tiszta energiatermeléshez való hozzájárulása tekintetében. Ezek a lépések együttesen jelentősen hozzájárulnak majd az éghajlatváltozás okozta szennyezés Északi-sarkvidéket érintő hatásainak csökkentéséhez. Az EU segítséget nyújtott a fokozott fellépést célzó Durban Platform kialakításához<sup>19</sup> is (2011. december), szorgalmazva, hogy 2015-ig fogadjanak el új átfogó jogi eszközöket. Az EU továbbra is kiemelkedő szerepet vállalt a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokból eredő környezetszennyezés csökkentésére irányuló nemzetközi erőfeszítésekben, a Stockholmi Egyezmény, továbbá az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottságának a nagy távolságra jutó, országhatárokon áttérjedő levegőszennyezésről szóló egyezménye alapján.

2011 januárjában tették közzé az „EU Arctic Footprint and Policy Assessment” (Értékelő elemzés az EU Északi-sarkvidéket érintő ökológiai lábnyomáról és az ezzel kapcsolatos uniós szakpolitikákról) című jelentést<sup>20</sup>. A jelentés 2030-ig áttekinti az uniós lépések várható hatását kilenc területen, ideértve a biológiai sokféleséget, a közlekedést, az energiaügyet, a halászatot és az éghajlatváltozást. Más, uniós finanszírozásból részesülő kutatási projektek (pl. a CLEAR és az ArcRisk) fontos, eddig hiányzó ismeretekkel szolgálnak arról, hogy milyen hatást gyakorol az országhatáron áttérjedő szennyezés az északi-sarkvidéki lakosság egészségi állapotára. Az EU szorgalmazza a hatásvizsgálatok alkalmazását az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló espoo-i egyezmény, valamint annak a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló jegyzőkönyve rendelkezései értelmében. A Bizottság folytatta az espoo-i egyezményre irányuló párbeszédet az Oroszországi Föderációval. Ez utóbbi 2011 júliusában elindította az egyezmény megerősítéséhez szükséges belső eljárásait. Emellett – az EU–Oroszország modernizációs partnerség erre vonatkozó prioritásaként – fokozták az együttműködést a környezetvédelmi megfigyelés terén. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EKÜ) több közös környezetvédelmi megfigyelési kezdeményezésről állapodott meg orosz partnereivel, különösen az Északi-sarkvidékre vonatkozóan, így például egy, a víz és a levegő szennyezettségét mutató adatok gyűjtésére és megosztására szolgáló rendszer kialakításáról, a szennyező anyagok nagy távolságra való terjedéséről, valamint a hulladék és a veszélyes vegyi anyagok kezelésének javításáról.

Az érintett államok a Barents Euro-Sarkvidéki Tanács (BEAC) keretében megtárgyalták a Barents-tenger régiójában a vészhelyzetek megelőzéséről és az ilyen helyzetekben való reakcióról szóló megállapodást, melyet 2008-ban írtak alá és a szerződő felek megerősítettek.

### ***Az őslakos népeknek és a helyi lakosságnak nyújtott támogatás***

Az EU aktív szerepet vállalt az őslakos népek jogairól szóló ENSZ-nyilatkozat elfogadása érdekében folytatott munkában. Az EU az emberi jogokat és az őslakosokkal kapcsolatos kérdéseket belső és külső politikájának valamennyi területén következetesen érvényesíteni kívánja, így a harmadik országokkal, valamint a regionális és multilaterális szervezeteken belül folytatott politikai párbeszéd során is. Az EU emellett pénzügyi támogatást is nyújt az őslakosokkal kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó civil társadalmi szervezetek számára, különösen a demokrácia és az emberi jogok európai eszközén (EIDHR) keresztül.

---

<sup>18</sup> COM(2011) 112, 2011. március 8.

<sup>19</sup> Az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezmény Részleges Feleinek 17. konferenciája (COP 17, Durban).

<sup>20</sup> <http://arctic-footprint.eu>

A Bizottság rendszeres párbeszédet létesített az Északi-sarkvidék őslakos közösségeivel. 2010. március 9-én a Bizottság „Arctic Dialogue” (Északi-sarkvidéki párbeszéd) címmel műhelytalálkozót szervezett<sup>21</sup>. A kezdeményezés kedvező visszhangra talált a résztvevők körében, akik hangsúlyozták annak jelentőségét, hogy az őslakos népek képviselőit be kell vonni a döntéshozatalba. A Bizottság 2011 januárjában a norvégiai Tromsø-ben ismét találkozott az Északi-sarkvidék őslakos népeinek képviselőivel. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség az északi-sarkvidéki őslakos népek csoportjait egy 2011 júniusában tartott műhelytalálkozóra is meghívta, hogy megbeszéljék, milyen módon hasznosítható az Északi-sarkvidék környezetének megfigyelésében és az északi-sarkvidéki lakosságra hatást gyakorló trendek és változások értékelésében a laikus, helyi és hagyományos tudás.

Az EU számos kezdeményezés keretében jelentős finanszírozást nyújt az őslakos csoportok és a helyi lakosság számára. A 2007–2013 közötti társfinanszírozási időszak támogatási programjai 1,14 milliárd EUR-t, illetve az uniós tagállamoktól származó társfinanszírozással együtt 1,98 milliárd EUR-t tesznek ki:

- A 2007–2013 közötti időszakra szóló Európai Regionális Fejlesztési Alap 4,3 millió EUR-t különített el a határon átnyúló Sápmi alprogramra, mely a számi lakosság részére kulturális életük és kulturális ágazatuk fenntartható módon való fejlesztéséhez nyújt támogatást<sup>22</sup>. Továbbá, az Interreg IVA North programhoz<sup>23</sup>, amelynek része a Sápmi alprogram, az EU 34 millió EUR-t biztosít a program összesen 57 millió EUR-s költségvetéséhez. A program célja Finnország, Svédország és Norvégia legészakibb régiói vonzerejének és versenyképességének megerősítése.
- Hasonló célkitűzéseket követ a Finnország, Svédország és Norvégia északi régióit lefedő Botnia-Atlantica program<sup>24</sup> (amelynek 60,9 millió EUR-s teljes költségvetéséhez az EU 34,4 millió EUR-s finanszírozást nyújt), valamint a Svédország–Norvégia Interreg IVA program<sup>25</sup> (amelynek 68 millió EUR-s teljes költségvetéséhez az EU 37 millió EUR-s finanszírozást nyújt).
- Az Írország, Finnország, Svédország és az Egyesült Királyság, valamint a Feröer szigetek, Grönland, Izland és Norvégia részvételével zajló Északi Periféria Program<sup>26</sup> (amelyben esetleg az Oroszországi Föderáció és Kanada is részt vesz majd) összesen 59 millió EUR-s költségvetéssel rendelkezik, amelyben az uniós finanszírozás 35 millió EUR-t tesz ki. A program célja, hogy segítséget nyújtson az Észak-Európa félreeső területein élő közösségek számára gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi lehetőségeik fejlesztéséhez.
- A határon átnyúló balti-tengeri regionális program<sup>27</sup> (amelynek 278 millió EUR-s költségvetéséből 217 millió EUR származik uniós forrásból) finanszírozza a Botteni-öböl „zöld logisztikai folyosóját”, amelynek célja, hogy összekösse Észak-

---

<sup>21</sup> <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/content/1831>

<sup>22</sup> A teljes összeg 6,7 millió EUR. <http://www.interregnord.com/en/projects/sapmi/4-sapmi-borderless-development.aspx>

<sup>23</sup> <http://www.interregnord.com/en/projects.aspx>

<sup>24</sup> <http://www.botnia-atlantica.eu>

<sup>25</sup> <http://www.interreg-sverige-norge.com/>

<sup>26</sup> <http://www.northernperiphery.eu/en/projects/main/>

<sup>27</sup> [http://eu.baltic.net/Project\\_Database.5308.html?&&contentid=70&contentaction=single](http://eu.baltic.net/Project_Database.5308.html?&&contentid=70&contentaction=single)

Skandináviát és a Barents-tenger térségét a balti-tengeri térségben és Közép-Európában található végső felhasználói piacokkal.

- A 2007–2013 közötti időszakban az ERFA 243 millió EUR-t ruház be az Észak-Svédország programba és 177 millió EUR-t a Közép-Észak-Svédország programba, melynek célja a régiók versenyképességének növelése<sup>28</sup>. A számi lakosságot érintő kérdéseket különböző kiemelt területekbe integrálták.
- Az ERFA Észak-Finnország programja<sup>29</sup> összesen 1,1 milliárd EUR költségvetéssel működik, melyből 311,3 millió EUR az EU költségvetéséből származik. A program prioritásai közé olyan intézkedések tartoznak, amelyeket kifejezetten a számi lakosságra dolgoztak ki a vállalkozói szellem és a számi kultúrára épülő vállalkozások támogatása céljából.
- A „Kolarctic” program<sup>30</sup> az Európai Szomszédági és Partnerségi Támogatási Eszköz és az ERFA keretében jelenleg finanszírozott 13, határon átnyúló program egyike. A program 2007–2013 közötti időszakra szóló költségvetése 70,48 millió EUR-t tesz ki, ebből 28,24 millió EUR uniós finanszírozás. A programban Finnország, Svédország, Norvégia és az Oroszországi Föderáció északi régiói vesznek részt.
- A Barents-tengeri régió szubarktikus részében a határokon átnyúló másik program, a Karélia-program<sup>31</sup> 46,5 millió EUR összköltségvetéssel működik, ebből 23,2 millió EUR az uniós költségvetésből, a fennmaradó összeg pedig a tagállamok és az Oroszországi Föderáció hozzájárulásaiból származik.

Az Északi Dimenzió közegészségügyi és szociális jóléti partnersége munkatervet dolgozott ki, hogy az őslakos népek körében javítsák a mentális egészséget, megelőzzék a függőséget, valamint előmozdítsák a gyermekek fejlődését és a közegészségügyet. A munkatervet 2013-ra kell végrehajtani.

A fókavadaszat kérdéséről a fókatermékek kereskedelméről szóló 1007/2009/EK uniós rendelet elfogadását megelőzően széles körű nyilvános konzultáció<sup>32</sup> folyt, amely az őslakos népek körére is kiterjedt. Az inuit közösség kifogást emelt a jogszabállyal kapcsolatban. Az egyik ilyen keresetet az Európai Unió Bírósága 2011 szeptemberében elfogadhatatlansági okból visszautasította<sup>33</sup>; egy másik ügy még folyamatban van. Emellett a Kereskedelmi Világszervezet Kanada és Norvégia kérésére vitarendezési testületet hozott létre a tilalom felülvizsgálata céljából.

### ***Kutatás, nyomon követés és értékelések***

Az Unió és tagállamai az elmúlt 10 év során élen jártak az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kutatásokhoz nyújtott hozzájárulás tekintetében. Mintegy 200 millió EUR uniós finanszírozást irányoztak elő az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kutatásokra. Az EU elősegíti a fenntartható fejlődésre és a globális környezeti változásokra irányuló kutatást. Ennek célja az e két tényező

<sup>28</sup> <http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/programomraden/ovrenorrand> és

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/programomraden/mellerstanorrand>

<sup>29</sup> [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/atlas2007/finland/fi1a\\_en.htm?4](http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/finland/fi1a_en.htm?4)

<sup>30</sup> <http://www.kolarcticenpi.info/ourprojects>

<sup>31</sup> <http://www.kareliaenpi.eu/en>

<sup>32</sup> [http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/animal\\_welfare/seals/seal\\_hunting.htm](http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/animal_welfare/seals/seal_hunting.htm)

<sup>33</sup> A T-18/10. sz. ügyben 2011. szeptember 6-án hozott törvénytörvénykezési végzés.



és az Északi-sarkvidéket érintő természetes folyamatok közötti összefüggésre vonatkozó ismeretek bővítése, külön hangsúlyt helyezve az éghajlatváltozásra, különösen pedig a helyi lakosságra és a gazdasági tevékenységre gyakorolt hatására.

2008 óta tizenkét olyan projektet indítottak az EU hetedik kutatási és technológiafejlesztési keretprogramján belül (a továbbiakban: a hetedik keretprogram), amelyek célja, hogy felszámolják azokat a hiányosságokat, amelyek az Északi-sarkvidéken a természetes és emberi tevékenység által előidézett folyamatokra irányuló hosszú távú monitoring és az ezzel kapcsolatban elérhető adatok terén állnak fenn. További nyolc projekt új, élenjáró kutatási hálózatok és infrastruktúrák létrehozását támogatja Európában a létezők egyidejű megerősítése mellett. Az EU kutatási programjai lehetőséget nyújtanak szoros kapcsolatok kialakítására az északi-sarkvidéki államokkal. A Feröer szigetek, Norvégia és Izland a hetedik keretprogramhoz hivatalosan társult országok, és mint ilyenek az uniós tagállamokkal egyenlő jogokat élveznek ezen eszköz keretében. Emellett az EU Kanadával, az Oroszországi Föderációval és az Egyesült Államokkal tudományos és technológiai együttműködési megállapodásokat kötött, melyek kiterjednek a környezetvédelem, az egészségügy, a halászat, a közlekedés, az energiaügy és az űrkutatás területére irányuló kutatási programokra. Az ezen országokból származó kutatási partnerek rendszeresen részt vesznek a hetedik keretprogramban.

Az EU és a hetedik keretprogramból támogatott projektek hozzájárulnak a sarkkutató elmozdító nemzetközi erőfeszítésekhez és a nemzetközi kutatási menetrendek összehangolásához. Erre egyik példa a sarkvidékek nemzetközi éve (2007–2009).

A nyomonkövetési és megfigyelési képességek erősítése tekintetében az Unió támogatja a közös környezeti információs rendszer (SEIS) kezdeményezését, amelynek célja a jelenlegi megfigyelési rendszerek korszerűsítése, valamint az adatokhoz való internetes hozzáférést biztosító hálózat létrehozása. Ettől várhatóan javulni fog az északi-sarkvidéki környezeti információ minősége és aktualitása, ami előmozdíthatja a tudásalapú döntéshozatal javítását. Ezenfelül az EU egyéb olyan programokat és kezdeményezéseket is támogat, amelyek az Északi-sarkvidék szempontjából jelentőséggel bírnak. Ilyen például a globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés (GMES), a Föld-megfigyelési Csoport (GEO) és a Föld-megfigyelési rendszerek világméretű hálózata (GEOSS). A tartós sarkvidék-megfigyelési hálózat (SAON) létrehozásában az EKÜ is tevékeny szerepet vállalt.

## **2. A TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK FENNTARTHATÓ FELHASZNÁLÁSÁNAK ÖSZTÖNZÉSE**

### ***Szénhidrogének és nyersanyagok***

Mivel a nyersanyagokhoz való hozzáférés fontos elemét képezi az EU csúcstechnológiára és magas hozzáadott értékű gazdaságra való átállásra irányuló törekvésének, a Bizottság közleményt fogadott el az árucikkekről és nyersanyagokról, mely megerősítette a nyersanyagokkal való fenntartható ellátás megvalósítását célzó, három pillérre épülő megközelítést: ellátás a globális piacokról (külső pillér), fenntartható ellátás az EU-ból, valamint újrahaznosítás és erőforrás-hatékonyság.

A Bizottság nemrégiben az „Uniós energiapolitika: partnerkapcsolatok fenntartása határainkon túl” címmel közleményt<sup>34</sup> is elfogadott, amely átfogó stratégiát határoz meg az

---

<sup>34</sup> COM(2011) 539, 2011. szeptember 7.

Unió energiaügyet érintő külkapcsolataira vonatkozóan, a harmadik országokkal kötött energetikai megállapodások átláthatóságának javítása, a tagállamok közötti együttműködés erősítése, valamint a kulcsfontosságú országokkal való energiaügyi partnerségek kialakítása révén.

### ***Közlekedés***

Továbbra is kulcsfontosságú uniós politikai prioritás, hogy teljes körűen tiszteletben tartsák a nemzetközi jogot és az ENSZ Tengerjogi Egyezményében (UNCLOS) meghatározott elveket, a hajózás szabadságát, beleértve a békés áthaladás jogát is<sup>35</sup>. 2010 áprilisában „Legal Aspects of Arctic shipping” (Az északi-sarkvidéki hajózás jogi vonatkozásai) címmel tanulmány<sup>36</sup> készült.

Multimodális transzeurópai kapcsolatok kialakítását célzó erőfeszítések vannak folyamatban a transzeurópai hálózatok kialakításának keretében, amelyek az Európához tartozó távoli északi területekre is kiterjednek majd. Ezek az Északi-sarkvidék számára közvetlen előnyöket jelentenek. Emellett az Északi Dimenzió közlekedési és logisztikai partnerségéről szóló egyetértési megállapodás most lép működési szakaszába, melynek keretében (a partnerek későbbi jóváhagyásával) azonosítják az infrastruktúra-hálózatot és a közlekedéssel kapcsolatos projektekre vonatkozó lehetséges prioritásokat.

### **3. NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS**

Az Északi-sarkvidékre vonatkozó, kialakulóban lévő uniós politika célja, hogy következetes és átfogó megközelítésmódot alakítson ki olyan kérdésekre vonatkozóan, amelyek terén az Északi-sarkvidék hatással van az EU-ra és viszont. Ez a hatályos nemzetközi jogon (különösen az ENSZ Tengerjogi Egyezményén), továbbá a nemzetközi szervekkel – így az Északi-sarkvidéki Tanáccsal és az IMO-val –, valamint az északi-sarkvidéki államokkal, az autonóm területekkel, az őslakos népekkel, a helyi lakossággal és az egyéb érdekelt felekkel való együttműködésen alapul.

2008 óta az EU jelentősen fokozta szerepvállalását az északi-sarkvidéki együttműködésben, különösen az Északi-sarkvidéki Tanácsban való részvétele és az Északi-sarkvidéki Tanács tagjaival való kapcsolatai révén. Az Északi-sarkvidéki Tanács továbbra is a régiót érintő nemzetközi együttműködés legfontosabb szerve, és fejlődésének fontos jele az északi-sarkvidéki légiforgalmi és tengeri felkutatási és mentési együttműködés tekintetében nemrég született megállapodás.

Szintén regionális együttműködésre ad lehetőséget a Barents Euro-Sarkvidéki Tanács (amelynek a Bizottság is tagja), valamint az Északi Dimenzió, mely az EU, Izland, Norvégia és az Oroszországi Föderáció közös politikája. Az Északi Dimenzió 2010. évi miniszteri ülése keretében megbízták az Északi Dimenzió irányítócsoportját, hogy „mérlegelje, milyen módon lehetne az Északi Dimenzió északi-sarkvidéki elemét továbbfejleszteni az Északi-sarkvidéki Tanács és a Barents Euro-Sarkvidéki Tanács megbízatásán belül végzett munka megkettőzése nélkül”. A miniszterek kiemelték, hogy további megfontolást kíván annak kérdése, hogy az őslakos népek miként vonhatók be a tanácskozásokba. Az irányítócsoport felkérte az őslakos népek képviselőit, hogy vegyenek részt a megbeszéléseken, továbbá kérte, hogy az Északi

---

<sup>35</sup> A tanácsi következtetések a tranzitáthaladás jogát is megállapítják.

<sup>36</sup> <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/content/2396>

Dimenzió partnerségei és kezdeményezései keretében fontolják meg, milyen további intézkedések tehetők az Északi-sarkvidékkel kapcsolatban.

Az északi-sarkvidéki államokkal bilaterális alapon is folyik együttműködés. Az északi-sarkvidéki együttműködés rendszeresen szerepel az északi-sarkvidéki államokkal folytatott kétoldalú megbeszélések napirendi pontjai között, így a Kanadával, az Oroszországi Föderációval és az Egyesült Államokkal – az EU stratégiai partnereivel – folytatott megbeszéléseken is. Ashton főképviselő/alelnök és Damanaki biztos Finnország, Svédország és Norvégia (Svalbardot is ideértve) és Grönland északi-sarkvidéki területein tett látogatásai hangsúlyozták a régió fontosságát és lehetőséget nyújtottak a változások első kézből való értékelésére valamint a változások helyi lakossággal, a számi és inuit képviselőkkel és az északi-sarkvidéki szakértőkkel való megvitatására.

Továbbá, az Unió északi-sarkvidéki államokban működő küldöttségei jelentős szerepet játszanak abban, hogy kommunikálják a releváns uniós szakpolitikákat a kormányok és a nyilvánosság felé, valamint abban, hogy tájékoztatják az EU-t az északi-sarkvidéki államok azon tevékenységeiről, amelyek számára relevánsak.

Grönlandot illetően a jelenlegi partnerség lehetővé teszi a szakpolitikai párbeszédet a célzott pénzügyi támogatás mellett a kölcsönös érdeklődésre számot tartó olyan területeken, mint a kutatás, a nyersanyagok és az energiaügy. A 2007–2013 közötti időszakban Grönland évi 25 millió EUR összegű uniós pénzügyi támogatásban fog részesülni (2006-os áron). A 2007–2013 közötti időszakban a pénzügyi együttműködéssel megcélzott ágazat az oktatás: Grönland és Dánia kijelentette, hogy a következő pénzügyi időszakban (2014–2020) a súlyponti ágazat továbbra is az oktatás lesz. Az EU-Grönland partnerség kiegészíti az EU-Grönland halászati partnerségi megállapodást, és meghatározza az EU pénzügyi hozzájárulását a halászat területén túlmutatató fejlesztésekhez. Tekintettel arra, hogy a halászati partnerségi megállapodás jelenlegi jegyzőkönyve 2012 végén veszti hatályát, 2012 februárjában új, három évre szóló jegyzőkönyvet parafáltak. Az új jegyzőkönyv szerint az EU Grönland részére évente maximum 17,8 millió EUR összegben pénzügyi hozzájárulást nyújt, az ágazati támogatást is ideértve. 2010-ben az EKÜ és Grönland együttműködési megállapodást írt alá, amely a fenntartható fejlődés támogatását, valamint a környezet védelmét és javítását célozza a grönlandi és európai döntéshozók célirányos, releváns és megbízható információval való ellátása révén. 2012 januárjában az EKÜ és a grönlandi egészségügyi minisztérium környezeti és egészségügyi kérdésekre vonatkozó együttműködési megállapodást írt alá.